

Бетакроримсан, ягонасан, она Ватаним – Ўзбекистоним!

O'zbekiston Respublikasi
IIV nashri

ҚОНУНИЙЛИК ВА ҲУҚУҚ-ТАРТИБОТ УЧУН!

POSTDA

Gazeta 1930-yil 12-maydan chiqa boshlagan • E-mail: postda@umail.uz • 2015-yil 26-sentabr, shanba • № 39(4140)

▼ Маърифат ва сиёсий ўқиш

БУЮК ИПАК ЙЎЛИ: ТАРИХ, МАДАНИЯТ, САЙЁҲЛИК

Инсоният тарихида турли қитъалар, минтақалар, мамлакатлар ва уларда яшовчи халқлар ўртасида савдо-иқтисодий, маданий алоқаларнинг ривожланишида энг қадимги савдо йўллари дан бири – Буюк ипак йўлининг аҳамияти беқиёс бўлган. Унинг асосий бўғини Марказий Осиё эди. Бинобарин, ҳозирги глобаллашув жараёнида Буюк ипак йўли ва у билан боғлиқ Марказий Осиё халқларининг цивилизациялараро муносабатлари тарихини ўрганиш муҳим аҳамиятга эга.

Милоддан аввалги II асрда вужудга келган Буюк ипак йўли асрлар мобайнида ўз даври учун глобал аҳамият касб этган Шарқ ва Ғарб халқларини боғловчи кўприк сифатида товар айирбошлаш, савдо-сотиқ муносабатлари билан бирга цивилизациялар ўртасида маданиятлар алмашинуви орқали маданий ахборот майдонининг пайдо бўлишига имкон берган.

Турли даврларда «Буюк меридианал йўл», «Ғарбий йўл» каби номлар билан аталган ушбу карвон йўлига «Буюк ипак йўли» номининг берилиши немис сайёҳ олими Фердинанд фон Рихтгофен номи билан боғлиқ. 1868 йилдан бошлаб Шарқий Осиё бўйлаб ўз саёҳати давомида тўплаган маълумотлари асосида яратган беш жилддан иборат «Хитой» номи йирик фундаментал асарида Рихтгофен илк бор Евроосиё материгининг турли қисмларини боғловчи йўллар тизимини «Ипак йўли» деб атаган. Чунки асрлар давомида бу карвон йўли орқали шаклланган халқаро савдонинг асосий маҳсулоти ва ҳатто, тўлов воситаси ҳам ипак матолари ҳисобланар эди. Шу тариқа фанда «Буюк ипак йўли» атамаси қабул қилинган.

(Давоми 8-бетда).

Профилактика хизмати

ҲАМЖИҲАТЛИКДА ҲИКМАТ КЎП

Ақиллик, ҳамжиҳатлик бор жойда тинчлик-осойишталик бўлади. Ҳар жабҳага ривожланиш, юксалиш бўйи кўрсатиб, аҳолининг турмуш фаровонлиги таъминланади. Бунинг Қарши тумани ИИБ ҚОБ 44-милиция таянч пункти профилактика инспектори, лейтенант Фурқат Маматов хизмат кўрсатаётган ҳудуд мисолига ҳам яққол кўриш мумкин.

Зарур касбий билим ва кўникамага, етарли иш тажрибасига эга бўлган профилактика инспектори айни пайтда «Мирмирон» ва «Батош» маҳалла фуқаролар йиғинлари ҳамда Хонёп ва Қумота қишлоқлари ҳудудида тинчлик-осойишталикни сақлаш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш мақсадида астойдил хизмат қилмоқда. Эътиборли жиҳати, бу борада олиб борилаётган ишлар ўзининг ижобий самарасини бермоқда. Хусусан, жорий йилда «Мирми-

рон» маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудида биронта ҳам жиноят содир этилмади. Қолган ҳудудларда эса жиноятлар сони ўтган йилнинг шу даврига нисбатан сезиларли даражада камайиб, бор-йўғи бештани ташкил этди.

– Бундай ижобий кўрсаткичларнинг кўлга киритилишида, ҳеч шубҳасиз, маҳалла фуқаролар йиғинлари билан яқин ҳамкорликда иш олиб бораётганимиз муҳим ўрин тутмоқда, – дейди профилактика инспектори, лейтенант

Фурқат Маматов. – Кенгашли тўй тарқамас, деганларидек, қилиниши лозим бўлган ҳар бир ишни маҳалла оқсоқоллари, фаоллари, маслаҳатчилар, шу билан бирга, эл-юрт орасида катта ҳурмат-эътиборга эга бўлган кайвонилар билан маслаҳатлашган ҳолда амалга оширамиз. Нагизада ҳар қандай чигал масала ҳам осонгина ўз ечимини топяпти.

Ҳудудда ўн минг нафарга яқин аҳоли истиқомат қилади. Улар профилактика инспектори ва маҳалла фаоллари

амалга ошираётган ишлардан мамнун. Негаки, аҳоли осойишталиги таъминланган қишлоқ ва маҳаллалар тобора ободонлашиб, чирой очиб бормоқда. Айниқса, «Мирмирон» маҳалласидаги намунавий лойиҳалар асосида барпо этилган замонавий уй-жойларни кўрган кишининг ҳаваси келади. Бу ердаги маҳалла гузари ўзининг бетакрор меъморий кўриниши, кўркамлиги, кўплаб қулайликларга эгаллиги билан алоҳида ажралиб туради.

Хулоса қилиб айтганда, ҳудудда амалга оширилаётган ишлар таҳсинга лойиқ. Зеро, буларнинг барчаси профилактика инспектори ҳамда маҳалла фаоллари, кенг жамоатчилик вакиллари билан ҳамжиҳатликда олиб борилмоқда.

Камол ОЛЛОЁРОВ.
Қашқадарё вилояти.

Суратларда: профилактика инспектори, лейтенант Ф. Маматов хизмат пайтида; ҳудуддаги маҳалла ва қишлоқлар тобора чирой очиб бормоқда.

Абу КЕНЖАЕВ
олган суратлар.

У
Ш
БУ
С
ОН
ДА

ЗИММАДАГИ ВАЗИФАЛАР

6-бет

8-бет

ҲУҚУҚИЙ
МАДАНИЯТЛИ ИНСОН

АЛЛЕРГИЯ: САБАБИ, АЛОМАТИ ВА ДАВОСИ

11-бет

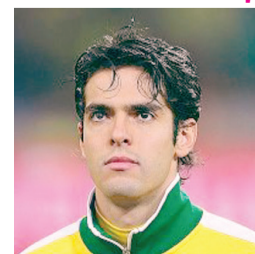
ЙЎЛОВЧИЛАР НАЙРАНГИ

13-бет

КАКА ЭНГ КЎП МАОШ ОЛАДИ

14-бет

Ҳақ йўлида ким сенга бир ҳарф ўқутмиш ранж ила,
Айламак бўлмас адо онинг ҳаққин юз ганж ила.
Алишер НАВОИЙ.

Шарқ ривоятлари

ГАП СОНДАМАС, СИФАТДА

Хитойлик бир амалдорнинг яккаю ягона ўғли бор эди. Унинг туппа-тузук ақли бўлса ҳам, тоқатсизлиги туфайли билим ва кўникмалари юзани эди. Масалан, сурат чиқиш, най чалиш қўлидан келарди. Лекин қойилмақом қилиб сурат чизолмасди, куй чалолмасди. Қонунларни ўрганарди, лекин хаттотлар ҳам қонунларни ундан яхшироқ биларди.

Бундай аҳволдан ташвишга тушган ота ўғлини машхур жанг санъати устасига шогирдликка берди. Зора болам шунда ҳақиқий эркак бўлиб етишса деб умид қилди. Аммо бир хил машқларни қайтаравериш тез орада ўсмирнинг жонига тегди. Бир куни у устозидан:

– Ахир, бир хил зарба усулини неча марта такрорлаш мумкин?! Ундан кўра ҳақиқий жанг санъатини ўргангани-

миз афзал эмасми?! – деб сўради.

Устози индамади, аммо илгарироқ келган шогирдлари бажараётган машқларни такрорлашига изн берди. Шу тариқа ўспирин тез орада кўплаб усулларни ўзлаштириб олди.

Бир куни устози уни чақириб, кўлига мактуб тутқазиб:

– Буни отангга олиб бориб бер, – деди.

Ўсмир мактубни олиб, отаси яшайдиган қўшни шаҳарга йўл олди. Бир ўтлоқдан ўтаётса, қандайдир қария бир хил зарба бериш усулини кетма-кет такрорлаб ётибди.

– Ҳой отахон, – деди йигитча беписандлик билан. – Ҳадеб ўзингизни қийнайверманг. Бари бир ҳатто ёш болага ҳам кучингиз етмайди!

Чол бунга жавобан ўсмирнинг ўзини курашга чорла-

ди. У таклифни бажонидил қабул қилди. Ўсмир кетма-кет ўнта усулни кўллаб кўрди. Қария ҳар гал ўзи такрорлаётган биттагина шоҳ ҳаммага отдан тушишни буюради. Ўзи ҳам отдан тушади ва отларни бир сипоҳига топшириб, унга нариги тепалиқдан ўтиб, йўлда кутиб туришини буюради. Қишлоқ кўчасидан пиёда боришаркан, бу ҳолатдан мулозимлар ажабланишарди. Улардан бири:

– Сени биринчи зарбадаёқ ўлдиришим мумкин эди. Лекин ҳали ёшсан, гўрсан. Шунинг учун аядим, энди йўлингдан қолма, – деди.

Уялиб кетган йигитча йўлда давом этди. У уйига етиб келиб, отасига мактубни тутқазди. Отаси мактубни ўқиб кўргач:

– Бу сенга аталган экан, – деди.

Мактубда ўсмирнинг устози хуснихат билан шундай ёзган эди: «Мукамал ўзлаштирилган битта зарба чала ўрганилган юзта зарбадан афзалдир».

УСТОЗ БЕЗОВТА БЎЛМАСИН

Қадимда бир шоҳ мулозимлари билан сафарга чиқади. Йўлда кетаётиб, бир қишлоққа яқинлашганларида шоҳ ҳаммага отдан тушишни буюради. Ўзи ҳам отдан тушади ва отларни бир сипоҳига топшириб, унга нариги тепалиқдан ўтиб, йўлда кутиб туришини буюради. Қишлоқ кўчасидан пиёда боришаркан, бу ҳолатдан мулозимлар ажабланишарди. Улардан бири:

– Шоҳим, тупроқ кечиб боришимизнинг сабаби недур? – дея сўрайди.

Шоҳ кулиб, қишлоқ томонга қараб, таъзим қилади. Ке-

йин йўлида давом этади. Қишлоқдан чиққанларида мулозимга қараб:

– Бу қишлоқда менга ҳарб илмидан сабоқ берган устозим яшайдилар. Анча кексаяиб қолганлар. Отда ўтсак, дупур-дупурдан безовта бўлишлари мумкин. Отамдек улуг инсонни безовта қилишни истамай, пиёда ўтишга қарор қилдим, – дейди.

Мулозимлар шоҳнинг устозига бўлган ҳурматига қойил қолишди ва улар ҳам улуг инсон яшаётган қишлоққа таъзим қилди. Кейин отларига миниб йўлларида давом этишди.

▼ Бу қизик!

ЯГОНА ИМКОНИЯТ

Англиядаги Линкольн қалъасида гаройиб черков бор. Унда ҳар бир ибодат қилувчи учун кўпол қилиб айтганда боши айланса кети айланмайдиган торгина алоҳида жойлар ажратилган. Бунинг сабаби бор, албатта.

Тарихнинг гувоҳлик беришича, ушбу қалъа XIX асрда мамлакатдаги энг қаттиқ тартибли қамоқхоналардан бири бўлган. Бу ерда атайлаб маҳбусларнинг иродасини синдиришга қаратилган шарт-шароитлар яратилган. Масалан, уларга гаплашиш тақиқланган. Қамоқдагилар бир жойга тўпланишганида, бир-бирларининг юзини кўрмаслик учун ниқоб тақишга мажбур қилинган.

Ҳар куни эрталаб соат тўққизда маҳбуслар ибодатхонага олиб келинган. Улар худди тикка қилиб қўйилган тобутга ўхшаган ҳалиги катакдек хоналарга олиб кирилган. Сўнг юзларидан ниқобни ечишга рухсат берилган. Хонанинг торлигидан улар фақат тепадаги маҳсус жойда турган руҳонийнигина кўра олишган. Ибодат чоғида маҳкумларга баланд овозда дуо ўқишга ижозат этилган. Бу гапиришнинг ягона имконияти эди.

ОДАМЛАР ВА МИТАЛАР

Дастлаб одамлар қачондан кийим кия бошлаганини биласизми? Ушбу саволга археологлар ҳам тайинли жавоб бериши амримаҳол. Аммо биологларнинг тадқиқотларига қараганда, кийим-кечакларга тухум қўйиб кўпаядиган ҳозирги миталар бундан 170 минг йил аввал пайдо бўлган ажодидан тадрижий тараққиёт натижасида келиб чиққан экан. Демак, тахминан ўша даврлардан қадимги ота-боболаримиз кийина бошлашган.

Интернет материаллари асосида тайёрланди.

▼ Нимтабассум

ҚОПҚОҚНИ... ЧАЙИБ ИЧИШАДИ

Атоқли адиб Абдулла Қаҳҳор ижодида сатира ва юмор устувор йўналишга эга. Устознинг ҳазил-мутоъибалари, нозик қочиримлари, ажойиб лутфлари ҳам ўзига хослиги, бетакрорлиги билан замондошларининг хотирасида муҳрланиб қолган. Адибнинг гоҳо шунчаки айтган оддий гапи ҳам нишонга бехато тегар, ҳамсўхбатида завқ-шавқ

уйғотар, оғиздан оғизга кўчиб юрар эди.

Кунлардан бир куни устоз ўз уйида овқатланиб ўтирганида рафиқаси Кибриё хоним унга чой кўйиб узатади. Шу маҳал кутилмаганда чойнакнинг қопқоғи шарақлаб пиёлага тушиб кетади. Мундоқ қараганда фавқулудда, айтгулик ҳеч нарса бўлгани йўқ, тўқимтабиатроқ одам

хотинига «Қопқоқни чойнакка маҳкамроқ боғлаб қўйсанг ўлармидинг, фаросатсиз!» дея ўшқиритиш мумкин. Аммо устоз адиб ундай демайди. Айбини билиб, хижолат бўлиб турган хотинига кулимсираб, оҳиста гап қотади:

– Хайрият, чойнакнинг қопқоғини чайиб ичадиган кунларга ҳам етиб келдик!

«Дўрмон хангомалари» китобидан.

МУҲИДДИН ДАРВЕШ ДЕЙДИКИ...

Душманнинг орқасига десант ташламоқчи бўлишибди. Командир аскарларга кўрсатма берибди:

– Ўрмон катта. Шунинг учун парашютларни ҳаммамиз баравар очишимиз керак. Самолётдан ташлагач, унча санайсизлар, кейин парашют ҳалқасини тортасизлар. Шунда бир-биримизни топишимиз, тўпланишимиз осон бўлади.

Ҳаммалари самолётдан ташлаб, санашни бошлабди. Уларнинг ичида ўзимизнинг Мамарайим ҳам бор экан. Самолётдан ўзини ерга отгач, уям санашга киришибди:

– Б-б-би-р, и-и-икки...

Тўртгача санагунча ерга попиллаб тушибди.

Ҳамма тўпланибди, Мамарайим йўқ эмишда. «Қара-қара», «Топ-топ» бошланибди. Яхшиямки, Мамарайимбой попиллаб балчиқнинг ичига тушган экан, ўлмабди. Белидан балчиққа ботиб ётганмиш-у, ҳалиям санашда давом этаётганмиш:

– С-с-сак-киз!...

▼ Рассом хандаси

«Севганимни олиб бермасангиз бошқасига уylanмайман», деб кўкрагини захга бериб ётибди.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI IIV BIRLASHGAN TAHIRIYATI

MUASSIS: O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI ICHKI ISHLAR VAZIRLIGI

Bosh muharrir o'rinbosari – Qobiljon SHOKIROV Mas'ul kotib v.b. – Zokir BOLTAYEV

Navbatchi – Sherzod ABDUSAMADOV Sahifalovchi – Rustam ISOQULOV Matn ko'chiruvchi – Gulnora SODIQOVA

TELEFONLAR: 231-33-88; Faks: 254-18-79.

Tahririyat hisob raqami 2021000900447980001, MFO 00420. ATIB «Ipotekabank» Mirobod tuman bo'limi. INN 200637499.

Tahririyatga kelgan qo'lyozma va suratlar egasiga qaytarilmaydi. Nashrimizdan ko'chirib bosilganda «Postda»dan olinganligi ko'rsatilishi shart.

«O'zbekiston» nashriyot-matbaa ijodiy uyi bosmaxonasida chop etildi. Korxonada manzili: Alisher Navoiy ko'chasi 30-uy.

Gazeta haftaning shanba kuni chiqadi.

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2007-yil 11-yanvarda 0120-raqam bilan ro'yxatga olingan. Buyurtma №S-4006. Bosilish – ofset usulida. Hajmi – 4 bosma taboq. 69596 nusxada chop etildi. Obuna raqamlari: Yakka tartibda – 180. Tashkilotlar uchun – 366. Bosishga topshirish vaqti – 22.00. Bosishga topshirildi – 21.00. Sotuvda kelishilgan narxda.

MANZILIMIZ: 100070, Toshkent shahri, Shota Rustaveli 1-berk ko'chasi, 1-uy.